

**KİŞİLİK
VE
KARAKTER
GELİŞİM
SÜRECİ**

itaate mecbur bırakılan çocuk: edilgen çocuk

Her çocuk, anne-babasıyla uyum içinde yaşamaktan büyük huzur duyar. Çünkü anne-baba, çocuk için yaşamın kurallarını öğreten bir 'dış kılavuzdur.' Nasıl ki çocuk kendi içindeki buyurucu iç kılavuzun tesiri ile 'insan olma' mücadelesi verir; anne-babasını kendisine 'dış kılavuz' olarak kabul eden bir çocuk da, onlarla uyum halinde olmaktan ve yaşamın kurallarını onlardan öğrenmekten büyük keyif alır.

Yalnız burada ince bir ayrıntı vardır:

Çocuk dış kılavuzunu kendisi seçer. Kendisini kimin yanında güven içinde hissediyorsa, kimin yanında

**İç kılavuzunu
sükûnet içinde
kullanabilen
çocuk, bir süre
sonra anne
babasını 'dış
kılavuz' olarak
kabul eder
ve yaşamın
kurallarını
onlardan
öğrenmekten
büyük keyif
alır.**

huzur içindeyse, ona uyum sağlar. Çocuk dış kılavuzuna güvenmiş ve onu kendisine zarar vermeyen biri olarak kabul etmişse, ne zaman darda kalsa, ondan yardım isteyecektir. O yardım, 'çocuğu incitmeden sunulduğu sürece,' çocuk dış kılavuzundan yardım almaktan hoşnut olacaktır.

Yalnız, çocuk bilmediği bir konuda dış kılavuzundan yardım almaya yöneldiğinde, 'ezici' ve 'incitici' bir tutumla karşılaşır, bu kişinin rehberliğini gönül rızasıyla kabul etmeyecektir. Belki baskı ve zorlamalar ile o kişinin isteklerine boyun eğiyor görünse de, ruhunun derinliklerinde kendisini inciten yetişkine karşı içten içe bir tepki geliştirecektir. Bu nedenle, anne-babalar çocukları ile kurdukları ilişkilerde, 'çok bilen' ve 'çok güçlü' yetişkin ruhundan sıyrılmalıdır. İma ile dahi olsa çocuğa çelimsizliği, yetersizliği ve beceriksizliği hissettirilmemelidir.

Çocuğa teklif edilen yardımlar, 'minnet' oluşturulmadan sunulmalıdır ki, çocuk minnet duygusunun kendi benliğinde oluşan baskısı ile anne-babasının yanında yaşayacağı 'huzur' hissini kaybetmesin.

Oysaki birçok anne-baba, çocuğunun ruhunu minnet duygusu oluşturarak teslim alma yönelişi içindedir. Zira minnet öyle bir duygudur ki, kim kimin minneti altında kalmışsa, ona karşı kendini ezik, mecbur ve çaresiz hisseder. Anne-babalar, minnet duygusunun işe yaradığını (!) gördükçe, çocuklarının kendilerine boyun eğiyor olmasının yanılığısına kapılmaktalar. Evet, belki minnet duygusu kişiyi esir almaya yarayabilir, kişiyi itaate mecbur bırakabilir; ama o kişinin ruhunda oluşan tahribatlar, elde edilecek kazanımlardan çok daha fazladır.

Örneğin, çocuklarının karşılaştığı hatalar ve yanlış sonuçlar karşısında, “Ben sana dememiş miydim?” diyerek, kendi bilgi ve görgüsünün ne kadar da önemli olduğunu vurgulamak ve kendisine itaat etmemenin sonucunda neler olacağını bilinçaltı işareti vermek, neredeyse anne-babalar için sıradan bir davranış olmuştur. Halbuki böyle bir minnet zehirlenmesi, çocukları kendi gibi olmaktan alıkoyan, kişilik gelişimini zedeleyen en önemli etkenlerden biridir.

Çocuk yanlış yaptıkça doğruyu bulur, yanlış yaptıkça yaşama dokunarak hayatı öğrenir. Anne-babalar ise maalesef çocuklarının yanlış yapmalarına izin vermiyorlar. Çocuklar da erken yaşta yaşamı öğrenebilecekken, genellikle küçükken izin verilmeyen yanlışları yetişkinlik döneminde tekrarlıyorlar.

Anne-babaların bu konudaki en büyük korkuları, “Ya yanlışta alışkanlık kazanırsa?”dır. Halbuki, ruhen hasta olmayan hiç kimse yanlış bile bile yapma eğiliminde değildir. Zira insan en mükemmel şekilde yaratılmıştır. Çocukların yanlış yapmalarının en büyük nedeni, çoğu defa neyin doğru, neyin yanlış olduğunu bilmemekten kaynaklanmaktadır.

Çocuk, kendisine göre doğru olduğunu zannettiği bir şeyi yaparken, yetişkinin sadece ‘incitmeyecek’ bir yol göstericiliğiyle karşılaşarsa, yapılan yanlıştan geriye döner. Döndükten sonra da doğrunun ne olacağı konusunda bir fikir sahibi olur. Yol göstericilik ve rehberlik esnasında çocuk incitilir, küçük düşürülür ve minnet duygusu içine itilirse, yanlış görse bile, kendi kişiliğini korumak adına, kendisini inciten yetişkinin gösterdiği doğru yola girmemeyi tercih eder.

Çocuk yardım almaya yöneldiğinde, ‘ezici’ ve ‘incitici’ bir tutumla karşılaşarsa, kendisini ezen kişinin rehberliğini artık istemeyecek ve tepki gösterecektir.